

СОЦІАЛЬНО-БАТЬКІВСЬКЕ ВИХОВАННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ТЕНДЕНЦІЇ САМОДЕПРИВАЦІЇ ПСИХІКИ СУБ'ЄКТА

Розглядаються типи соціально-батьківського виховання, їх вплив на формування особистості. Автор, досліджуючи проблему, спирається на гуманістичну і психоаналітичну парадигми, згідно з якими потребо-мотиваційні компоненти утворюють структуру психіки особистості. Аналіз змісту сфери потреб, рівень задоволення, механізми компенсації дають змогу визначити особливості впливу особистості батьків на структурно-функціональні параметри сімейної системи та типи батьківського виховання.

Ключові слова: *типи батьківського виховання, сім'я як система, потреби, мотиви, депривація особистості, відчуження, самодепривація.*

Постановка проблеми

Вступ. Сучасні дослідження, присвячені проблемі виховання дітей, як правило, спираються на традиційне розуміння процесу виховання, виділяючи стилі, типи сімейного виховання та функції сім'ї.

Психологічний словник [1, 51] пропонує таке визначення: «Виховання — 1) у широкому сенсі – процес соціалізації індивіда, становлення і розвиток якого як особистості здійснюється протягом життя в ході власної активності і під впливом природного, соціального та культурного середовища, в тому числі спеціально організованої діяльності батьків і педагогів; 2) набуття індивідом суспільно визнаних і схвалюваних даним співтовариством соціальних цінностей, моральних і правових норм, якостей особистості і зразків поведінки в процесі освіти». У першому випадку мова йде про сутність виховання як процесу передачі, засвоєння та набуття людиною життєвого досвіду, знань, культури. Відзначається важливість конкретних умов виховання, завдяки яким з'являється і формується внутрішня мотивація, особистісні смисли, готується платформа для самоактуалізації особистості. У вузькому сенсі виховання передбачає спеціальну діяльність дорослого щодо включення дитини у конкретні життєві ситуації, цілеспрямований вплив на психічні процеси, які тісно пов'язані з формуванням і розвитком.

Сенс виховання, полягає у взаємодії зовнішніх і внутрішніх факторів – зовнішнього впливу соціуму та внутрішньої готовності й активності індивіда, забезпечених сукупністю психічних індивідуальних особливостей і прагненням до саморозвитку, самоактуалізації. Результатом взаємодії виступає індивідуальність людини як інтелектуальний і соціокультурний суб'єкт, носій знань, умінь, навичок, із властивою тільки йому афективною сферою.

Аналіз наукових досліджень доводить, що виховання підростаючого покоління у всі часи було головною проблемою наукових і практичних шкіл, основними завданнями яких був пошук конструктивних способів впливу на ціннісно-мотиваційну сферу дітей та молоді. Підхід до виховання залежить від умов розвитку суспільного ладу, зміна якого обумовлює зміни і в процесі соціалізації особистості. Кінцева ідеальна мета виховання (в різні епохи і в різних культурах) — досконала людина.

Виховання слід відрізнити від виховної роботи. Різниця визначається а) у розумінні цінностей, середовища і змісту цих процесів; б) наявністю різних пріоритетів у

діяльності: самовизначення людини, становлення якостей особистості (у вихованні) або його зовнішня соціалізація, цілеспрямоване формування особистості (у виховній роботі); в) використання різної бази критеріїв для аналізу процесу, постановки завдань. Відмінності, які представлені, особливо проявляються в соціальному аспекті: завдання, що стоять перед сім'єю, мають характер основи, фундаменту для подальших особистісних новоутворень. Тому і вимоги до сім'ї, як соціального первинного інституту, повинні бути суттєвішими, фундаментальними. У сім'ї, передусім, реалізується природний підхід у вихованні, що припускає педагогічну підтримку: «садівник не сам вирощує дерево, а тільки стежить за тим, щоб у дерева було все необхідне для росту». І батьки (або вихователі) повинні бути забезпечені відповідними знаннями про вікові закономірності розвитку психіки, умови дозрівання психічних процесів.

У сучасних психолого-педагогічних концепціях (А. Адлер, В. Бамберрі, К. Вітакер, А.І. Захаров, С. Мінухін, В. Сатир, Э. Эйдемиллер, В. Юстицкис та ін.) детально висвітлені структурно-функціональні та динамічні особливості сім'ї та сімейного виховання, представлені типології батьківського відношення. Однак, поряд з чітко сформульованими причинно-наслідковими зв'язками між особливостями сімейного виховання і формуванням особистісних якостей дітей, на наш погляд, упущено цілий пласт проблем глибинного характеру, — причин виникнення того чи іншого стилю батьківського виховання.

Метою цієї статті є аналіз глибинних умов формування стилю родинних стосунків. Психокорекційна робота незмінно показує, що найбільш складним у вирішенні дисфункціональних проблем сім'ї є питання корекції батьківських вимог. Чому позиція батьків залишається незмінною, коли йдеться про виховання? Явні педагогічні помилки батьків призводять до психосоматичних, невротичних, психічних наслідків, що зачіпають поведінкову, когнітивну й особистісну (дефекти характеру і мотиваційно-потрібного рівня) сфери. Дослідження психіки дітей все більше і більше приводить нас до усвідомлення важливості внутрішнього світу як вихователів (батьків), так і їх вихованців.

Питання про те, яку родину вважати благополучною, а яку ні, — одне з найважчих питань у сучасній науці про сім'ю. Структура або склад сім'ї, як правило, дає можливість відповісти на питання, яким чином реалізуються функції сім'ї, як розподілені обов'язки. К. Вітакер [2] звертає увагу на конфлікти в родині, які пов'язані з феноменом «Битва за Структуру» або «Битва за ініціативу». Цей феномен, на наш погляд, виникає не тільки у терапевтичному альянсі, а й у межах самої сім'ї, всередині її системи. Ми згодні з тезою, що сім'ю доцільно розглядати як «єдиний багатогранний організм» [2, 55], як систему, кожен компонент якої виконує свої завдання.

Виклад основного матеріалу

Вивчаючи особливості функціонування сім'ї, не можна не брати до уваги філогенез сімейних стосунків. Історія розвитку сім'ї через архетипи колективного несвідомого вносить у сучасне життя досить суперечливий набір статево-рольових ієрархічних компонентів і завдань. Багато форм сім'ї сягають корінням у минуле. Гаремна сім'я, материнська-родова, патріархальна, полігамна й інші форми мають місце і в сучасному світі. Як правило, задачі суспільства визначали задачі конкретної сім'ї, як стосовно трудової діяльності, так і в питаннях виховання наступного покоління.

Суспільне життя вимагає розподіл праці, найбільш продуктивною підставою для якої є здібності людини. Як пише А. Адлер [5, 46]: «Ця проста істина в минулому була сильно заплутана і затемнена, оскільки прагнення до влади і бажання домінувати привнесли в нормальний розподіл праці помилкові цінності. ... Спотворило картину суспільства і дало нам помилкові критерії людських цінностей». Почуття спільності та прагнення до влади, згідно з А. Адлером, впливають на всі види людської діяльності, включаючи спілкування і сімейні стосунки.

Здібності чоловіків і жінок можна розділити і за статевою ознакою. Жінки фізично не можуть виконувати деякі види діяльності. Чоловіки для більш повної реалізації своїх здібностей звільнялися від тих видів робіт, які посилені жінкам. Цей погляд цілком логічний: кожен вносить певний внесок у розвиток свого співтовариства, своєї сім'ї. Добре ілюструє цей факт народна мудрість: «У недружній родині добра не буває», «Чоловік – в полі, жінка – в оселі», «Любляча мати – душа сім'ї і прикраса життя», «Не чоловік дружиною прикрашається, а дружина – чоловіком», «згідну сім'ю і горе не бере». Прислів'я відображають раціональність гендерної диференціації у сімейних стосунках: чоловік і дружина повинні доповнювати один одного, поважаючи і цінуючи трудову діяльність кожного.

Однак прагнення до влади, порушене почуття спільності, як досвід, винесений з прабатьківській сім'ї, а також додаткові ускладнення, які пов'язані з класовими розходженнями і несправедливістю (оплата праці не за здібностями), порушують природний баланс сімейної системи. У сім'ї виникають конкурентні взаємини, які негативно відбиваються на формуванні самості дитини, на її ідентичності. Дитина не відчуває впевненості у своїх статево-рольових можливостях, розвиваючи фемінність або маскуліність у залежності від статі переможця в «Битві за ініціативу». Надалі програма конкуренції, у вигляді інтроєктив з успіхом реалізується у власній родині: «У родині розлад, так і будинку не радий», «В сім'ї, де немає злагоди, добра не буває», «В старанному будинку густо, а в ледачому будинку порожньо», «З лісу – змія, з дому – дружина».

Гармонійна структура сім'ї ґрунтується на співпраці, взаємоповазі, на здібностях і можливостях кожної ланки системи. Конкурентні стосунки заважають якісному зростанню сім'ї, використанню всіх ресурсів для розвитку, як у духовному, так і в економічному плані.

Автори (К. Вітакер, А. Захаров, С. Мінухін, В. Сатир, М. Соловйов та інші), розглядаючи функції сім'ї, як життєдіяльності, що безпосередньо пов'язана із задоволенням певних потреб її членів, виділяють їх стільки, скільки видів потреб сім'я задовольняє. Зазвичай виділяють виховну, господарсько-побутову, емоційну, культурну, соціального контролю, сексуально-еротичну тощо [6].

На наш погляд, функціональні особливості сімейного інституту логічно вписуються у піраміду потреб А. Маслоу, яка включає фізіологічні потреби, потреби у безпеці, професійній повазі й самоповазі, самоактуалізації.

Фактично функції сім'ї зводяться до чотирьох важливих потреб, що в подальшому забезпечує їй, як системі, природне зростання і розвиток. Наші міркування допомагають визначити фундаментальні напрями функціонування сім'ї: 1) діяльнісна (господарсько-побутова) функція, яка забезпечує задоволення фізіологічних потреб, потреби в безпеці (у власному просторі); 2) емоційна (виховна, духовного спілкування, ін.-

тимного взаємодії) функція, що дає змогу задовольнити потребу в любові, повазі та самоповазі.

На благополуччя родини впливає рівень суб'єктивного задоволення базальних потреб кожного члена сім'ї. Відмінності в цьому аспекті між подружжям можуть призвести до дисонансу взаємин через суперечності в цінностях і мотивах поведінки, які підпорядковуються глибинним потребам. Наприклад, фіксація на фізіологічних потребах, заважає усвідомлювати свою професійну значущість і, тим більше, професійну значущість партнера. Значущість потреб дитини, в нашому прикладі, практично зводиться до нуля, що фатальним чином позначається на розвитку її особистості.

Звертає на себе увагу змістовна сторона виховної функції, яка практично включає в себе любов і повагу. Ці почуття створюють фундамент, необхідний для юнаків: впевненість у самому собі, адаптивність, адекватна самооцінка, спільність з іншими, прагнення до самоактуалізації. Підвищені вимоги і зайвий соціальний контроль призводять до фрустрації основних потреб і блокування розвитку особистісного потенціалу.

Динаміка родини припускає її рух, розвиток і прояв активності в певному напрямі. Сім'я може розширюватися за своєю структурою (збільшується кількість дітей) і / або звужуватися (розлучення батьків, догляд дорослих дітей, смерть когось із членів сім'ї). Функціонування сім'ї так само передбачає, передусім, її зростання, як перехід від одного рівня потреб до іншого («Піраміда потреб» А. Маслоу) до рівня актуалізації.

Взаємодії між об'єктами створюють структуру системи, пов'язуючи систему воєдино, створюючи її цілісність. Іншими словами, систему не можна визначати як сукупність об'єктів. Між об'єктами, що мають свої властивості і характеристики, існує взаємовплив, різного роду стосунки, які і складають неповторну організацію, неповторну структуру кожної системи. На наш погляд, найбільш конструктивно рівне співвідношення всіх частин системи. У цьому випадку центральна частина, яка інтегрує зміст підструктур в єдину цілісність, забезпечує динаміку й підтримку всієї системи. Наприклад, якщо структура сім'ї складається з двох чоловік, а індивідуальні потреби перевищують розмір двох інших частин системи, то відбувається дисбаланс усієї системи, гальмуючий її розвиток.

Небезпека ситуації полягає в недооцінці можливостей сім'ї, у нерозумінні потреб партнера і всієї родини в цілому. Розширення структури сім'ї в цьому випадку ще більш погіршить ситуацію, оскільки новий член родини (наприклад, дитина) буде виражати свої потреби, а батьки не зможуть пояснити або дати уявлення про загальні цілі та завдання, що стоять перед сім'єю, так як кожен з них (навіть досить одного) думає про задоволення своїх потреб і, відповідно, виконує свої завдання. Крім того, дитина буде відчувати себе непотрібною, незначущою, інтуїтивно відчуваючи себе на останньому місці в сімейній ієрархії. Може бути зворотна ситуація, коли народжена дитина, її потреби, опиняються у центрі всієї сімейної системи, заповнюючи простір інших членів сім'ї. Подібне співвідношення призводить до розвитку нарцисизму у дитини і почуття ревності, заздрості, конкуренції у інших членів сім'ї (найбільший ризик у старших сиблінгів).

Збільшення структури сім'ї повинно припускати розуміння потреб кожного члена сім'ї, що відповідно збільшує і підструктуру індивідуальних потреб. Третя частина системи повинна автоматично оновити свої завдання, включивши до себе провідні потреби всієї родини в цілому. Розуміння механізму динамічних процесів дасть змогу

конструктивно коректувати сімейні стосунки, нівелювати конфлікти, непорозуміння та відчуження членів сім'ї один від одного. Однак якість почуття спільності, що лежить у основі тенденції до людей (до близьких людей в цьому випадку) вимагає глибинного аналітичного підходу.

Погляд на сім'ю як систему характерний для багатьох сучасних сімейних психотерапевтів, що працюють в руслі психодинамічного напрямку (В. Бамберрі, К. Вітакер, А. Захаров, С. Мінухін, В. Сатир та ін.). Прихильники системного підходу в психологічній роботі із сім'єю вважають своїм клієнтом всю сім'ю. Ідеї системного підходу полягають у такому:

- ціле більше, ніж сума вхідних до нього частин;
- кожна окрема частина може бути зрозуміла тільки в контексті цілого;
- будь-яка зміна в окремій частині позначиться на всіх інших частинах;
- ціле саморегулюється послідовністю ланцюгів зворотного зв'язку, які мають не лінійний характер, а розглядаються як кібернетичний ланцюг.

На цих положеннях базується системний підхід до сім'ї і будується сімейна психотерапія [5, 370]. Члени сім'ї розглядаються в контексті особливостей поведінки, прояви емоцій і почуттів стосовно інших членів сім'ї. Будь-яка сімейна подія аналізується в залежності від певної ситуації, що включає безліч різних складових — зв'язків, стосунків, емоційного фону тощо. Основним об'єктом уваги для психотерапевта стає функціонування сім'ї, взаємозв'язки між членами сім'ї. Внутрішні проблеми одного з членів сім'ї розглядаються в контексті тих соціальних зв'язків, складовою частиною яких він є.

Згідно з С. Мінухіним, «сім'я — це природна група, в якій з часом виникають стереотипи взаємодії. Ці стереотипи створюють структуру сім'ї, визначають функціонування її членів, окреслюють діапазон їх поведінки і полегшують взаємодію між ними. Та чи інша життєздатна структура сім'ї необхідна для виконання головних завдань сім'ї — підтримка індивідуальності, водночас створюючи відчуття приналежності до цілого» [5, 372].

З погляду психодинамічної теорії сім'я розглядається як дискретний ряд індивідів, що мають свою особистісну організацію, свою історію життя в батьківській сім'ї. Кожен із подружжя має свою неусвідомлювану модель сім'ї, яку він прагне реалізувати в подружніх і дитячо-батьківських стосунках.

Саме несвідомі патерни поведінки детермінують сімейні стосунки. Особливості структури особистості, об'єктних стосунків людини, її психосексуального розвитку, наявність / відсутність психічних травм в ранньому онтогенезі зумовлюють благополуччя або неблагополуччя сімейних стосунків. Поведінка окремого пацієнта стає природною і зрозумілою, якщо розглядати її як відповідь на ті взаємини, які мають / мали місце в її житті.

Досвід роботи з сімейними проблемами звертає увагу на особливості впливу типу сімейного виховання на формування особистості. У літературі описана велика феноменологія батьківських стосунків (позицій), стилів виховання, а також їх наслідків — формування індивідуальних характерологічних особливостей дитини в межах нормальній поведінки, або що відхиляється.

Крайнім варіантом порушеного типу сімейного виховання є батьківська депривація. Латентне відчуження дитини в сім'ї часто призводить до незворотних порушень,

насамперед, у сфері об'єктних стосунків, в якості і силі Я-дитини. Емоційне відчуження, байдужість, жорсткість і навіть жорстокість — супутники деприваційного стилю батьківського ставлення. Дитина, яка інтроецує подібне ставлення, формує образ «Я» і як захист від фрустрації проектує інтроекти на соціальне оточення. Як правило, батьківське ставлення ініціюється самою дитиною, його потребами, передусім — в прийнятті, любові та безпеці. Тому всі батьківські стратегії, які орієнтовані на відчуження, байдужість, контроль (зокрема агресивно-обмежувальний) негативно впливають на базові особистісні установки особистості, що формується. У дитини виникає почуття небезпеки, непередбачуваності, непідконтрольності середовища, мінімальної власної відповідальності за її зміни в напрямку забезпечення комфортного існування. Дефіцит батьківської чуйності на потреби дитини сприяє виникненню почуття «вивченої безпорадності», що згодом нерідко призводить до апатії і навіть депресії, уникненню нових ситуацій і контактів з новими людьми, нестачі допитливості й ініціативи.

На думку С. Броді, найбільш шкідливим для дитини виявляється постійна непередбачуваність материнських реакцій (змішання різних стилів), яка позбавляє дитину відчуття стабільності навколишнього світу і провокує підвищену тривожність, у той час як сенситивна мати, яка приймає дитину, безпомилково і своєчасно реагує на всі вимоги маленької дитини, якби створює у неї несвідому упевненість у тому, що вона може контролювати дії інших і досягати своїх цілей.

Особливий ризик тривожно-фобічних проявів виникає при надмірній опіці дитини батьками. У цьому випадку мати свідомо намагається пристосуватися до потреб дитини. Не завжди успішна реалізація цього прагнення, у зв'язку з невмінням розуміти актуальну для дитини потребу, вносить у поведінку матері напруженість, недолік безпосередності у спілкуванні з дитиною. Вона частіше буде домінувати, а не поступатися. Подібний стиль «Я хотіла як краще» або «Я краще знаю, що тобі потрібно» призводить до формування пасивності й комплексу неповноцінності у стосунках з домінантними людьми і прагненню до вищості з людьми конфромного типу, або з підлеглими, молодшими за віком тощо.

Аналіз виділених у літературі та в нашій практиці типів виховання представлений в таблиці.

Таблиця

Типи батьківського виховання та їх наслідки

Тип батьківського виховання	Характеристика	Особливості особистості, що формується
1	2	3
Типи виховання, які депривують		
Тип, який контролює. «Живи за нашими правилами, так як ми говоримо».	Обмежена свобода дій, вираження емоцій, потреб. Строгий контроль і покарання за невиконання вимог. Прояв лібідних почуттів до дитини — рідко (або ніколи)	Тривожно-недовірливий характер. Запальність, підозрілість і обережність у стосунках з людьми. Самооцінка низька. Невпевненість у собі. Тривожно-боязке ставлення до критики, зауважень, ініціатива знижена
Гіперопіка, попереджувальний тип,	Позбавлення дитини самостійного прояву активності як в діяльності, так і в прийнятті рішення. Обмеження пов'язане зі	Нарцисичний характер, інфантильне ставлення до діяльності, мотивація уникнення невдачі, прагнення до переваги,

Продовження таблиці

1	2	3
гіперсоціалізація. «Все за дитину зробимо самі»	страхом батьків за дитину і бажанням продемонструвати свої батьківські установки	порушене почуття спільності, тривале (часто невдале) входження в професійне життя
Гіпоопека, байдужість, непослідовність. «Головне, щоб нам не заважав»	Байдуже ставлення до потреб і запитів дитини, перекидання батьківської відповідальності на інших людей. Виховання по настрою, відсутність чітких виховних принципів. Перевага зовнішніх форм перед внутрішніми якостями	Конформний характер. Байдужість і жорстокість. Авантюризм, схильність до девіантної поведінки
Заперечення, неприйняття. «Навіщо ти нам потрібен»	Відразливе ставлення, роздратування, численні причіпки по дрібницях, часті покарання (фізичні і моральні), приниження особистості, дискримінація прав дитини, підвищені вимоги до виконання обов'язків	Інтровертованість характеру, холодність, емоційна нечутливість, ворожість до навколишнього світу і невмотивований страх, тенденція до психологічної смерті
Органічно-підтримувальні типи виховання		
Демократичний «Ми разом». Підтримувальний «Я тут». Гармонійний тип Органічне пристосування до потреб дитини «Що хочеш?». Розважливий «А ти як думаєш?»	Задоволення актуальних потреб дитини (вітальних, у спілкуванні, в діяльності), з урахуванням зони найближчого розвитку. Повага думки дитини, співучасть у справах сім'ї, прилучення до соціуму через співпрацю. Спільне обговорення всіх сімейних питань. Надання ініціативи у прийнятті власних рішень	Активна в пізнанні дитина, компетентна, рішуча, зріла, добра у стосунках, рефлексивна. Добре прогнозує події, адаптивна, чутлива, достатньо контактна, з розвиненим соціально-перцептивним інтелектом
Вимогливо-демократичні типи виховання		
Змагальний макіавеллівський тип виховання. «А тобі слабо?»	Батьки відзначають видатне, відмітне від інших дітей. У разі успіху – нагорода. Вчать конкурувати, змагатися, бути завжди першим: «Перемога за всяку ціну». Важливо інтелектуальний розвиток дітей, відчуження емоцій – слабкість	Домінуючий тип. Самовпевнений, зарозумілий, нахабний, байдужий до інтересів колективу, зосереджений на власних інтересах і вигодах, проявляє високу активність і мотивацію до досягнень. Головне – результат. Соціально сміливий. Авторитарний

Висновки

Отже, всі типи батьківського виховання можна умовно розділити на три групи. Загальним для депривуючого виховання є ігнорування потреб дитини, позбавлення його права голосу і в цілому нешанобливе ставлення до нього. Відомо, що потреби дитини змінюються з кожним віковим етапом, однак батьки з депривуючим стилем виховання не чутливі до змін і часто випереджають у своїх вимогах розвиток дитини або затримують його. Крім того, неадекватні прояви почуттів, мало позитивних, підбадьорливих емоцій у порівнянні з почуттями, які фруструють або, навпаки, дитина чує тільки хвалебні оди щодо себе, особливо коли виконує те, що хочуть батьки. Всі типи депривуючого виховання залишають негативний слід у психіці дитини, формуючи та закріплюючи риси тривожності, недовірливості, агресії, дратівливості, девіантності тощо. Відчуження від потреб дитини призводить до самовідчуження і

дистанціювання від суспільства. Дитині, яка зросла в деприваційних умовах, складно визначитися з професійним вибором, з вибором друзів і партнера. Їй складно зрозуміти себе, свої бажання, практично неможливе безумовне прийняття себе та інших. Не сформована головна характеристика психічної зрілості особистості — ідентичність.

Деструктивні наслідки деприваційного виховання нівелюються в процесі глибинної психокорекції. Аналіз й усвідомлення дитячих переживань дає змогу знизити ризик впливу інтроєктів об'єктних стосунків на актуальне життя людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Краткий психологический словарь: хрестоматия / сост. Б. М. Петров ; под ред. К. К. Платонова. — М. : Высшая шк., 1974. — 459 с.
2. Витакер К. Танцы с семьей: семейная терапия: символический подход, основанный на личном опыте / К. Витакер, В. Бамберри ; пер. с англ. — М. : Класс, 1999. — 176 с.
3. Захаров А. И. Происхождение детских неврозов и психотерапия / А. И. Захаров. — М. : ЭКСМО-Пресс, 2000. — 448 с.
4. Захаров А. И. Ребенок до рождения и психотерапия последствий психических травм / А. И. Захаров. — СПб. : СОЮЗ, 1998. — 144 с.
5. Слепкова В. И. Психология семьи / сост. В. И. Слепкова. — Минск : Харвест, 2006. — 496 с.
6. Эйдемиллер Э. Г. Психология и психотерапия семьи / Э. Г. Эйдемиллер, В. Юстицкис. — СПб. : Питер, 1999. — 656 с.

Максименко Е. Г.

СОЦИАЛЬНО-РОДИТЕЛЬСКОЕ ВОСПИТАНИЕ И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА ФОРМИРОВАНИЕ ТЕНДЕНЦИИ К САМОДЕПРИВАЦИИ ЛИЧНОСТИ

Рассматриваются типы социально-родительского воспитания, их влияние на формирование личности. Автор, исследуя проблему, опирается на гуманистическую и психоаналитическую парадигмы, согласно которым потребностно-мотивационные компоненты образуют структуру психики личности. Анализ содержания потребностной сферы, уровень удовлетворения, механизмы компенсации позволяют определить особенности влияния личности родителей на структурно-функциональные параметры семейной системы и типы родительского воспитания.

Ключевые слова: *типы родительского воспитания, семья как система, потребности, мотивы, депривация личности, отчуждение, самодепривация.*

Maksymenko O. G.

SOCIAL AND PARENTAL EDUCATION AND ITS INFLUENCE ON THE TREND OF SAMODEPRIVATSII PERSONALITY

The paper describes the types of social and parenting, their impact on the individual. By exploring the problem, based on humanistic and psychoanalytic paradigm which need-motivational components form the structure of the psyche of the individual. Analysis of the content requirement of the sphere, the level of satisfaction, compensation mechanisms allow us to determine the influence of the individual features of the parents on the structural and functional parameters of the family system and the types of parenting.

Key words: *types of parenting, the family as a system, needs, motivations, personality deprivation, alienation, self-deprivation.*